

czone dla wszystkich. Jeśli chodzi o ich naturę, to wprowadzie w porównaniu z cnotą /virtus/ są niczym, mimo to nie zawierają - jak już powiedziano - zła, lecz są nawet konieczne w życiu doczesnym i istnieją po to, by pomagać w osiągnięciu królestwa niebieskiego¹⁰. Przeto i złoto, choć stwarza rozliczne okazje do grzechu i łamania prawa, nie ściąga kary na właściciela, czy raczej użytkownika powierzonych dóbr, z racji samego ich posiadania, ale i jednocześnie z tego samego powodu nie zapewnia łatwiejszej drogi do zbawienia. Odosobnione jest jednak w literaturze wczesnochrześcijańskiej stwierdzenie Klemensa Aleksandryjskiego, który powiada, że bogactwo dał Bóg swoim dzieciom do zdrowego i radosnego ich używania¹¹. Może jednak - zdaniem Ambrożego - służyć celom moralnie jak najbardziej pożądanym, ale tylko wtedy, kiedy jego właściciel wspiera nim potrzebujących. Dobra pozostawione w skarbcu są bezużyteczne, choć w zasadzie nie przynoszą szkody. Gdy jednak w człowieku bogatym, do którego przynależą, ujawni się żądza posiadania majątku, wówczas stają się one źródłem zła¹², a właściciel - ich niewolnikiem. Im więcej pochłonie, tym bardziej rozpala się jego zachłanność. Kto zaś wybiera grzech, jest niewolnikiem grzechu i swoich namiętności: zawsze w pułapce, zawsze spętany, nigdy wolny od więzów, i spętany własnymi występkami /corporum vincula/. Ambroży głosił więc tu zasadę prymatu osoby nad rzeczą. Podobnie ujmuje ten problem Cyprian, gdy powiada: "Jesteś niewolnikiem i sługą pieniądza twego /.../ jesteś skrupowany łańcuchami i więzami pożądliwości /.../" lub: "Uważają się za posiadających posiadani raczej, majątku swego niewolnicy, nie panowie pieniędzy, lecz raczej poddani pieniądzy"¹³.

-
- 10 De Nabuthae 6, 35; 7, 37; 12, 52; Hexameron I 5, 19; VI 7, 42; Epistola I 2, 15; I 43, 11; Expositio in Lucam 7, 60; 7, 245; De officiis III 4, 28; De excessu fratris Satyri II 55; De Spiritu Sancto 3, 17, 118; H. Gulbinowicz, Etyczne poglądy św. Ambrożego, dz. cyt., 264-265; Athanasius, Epistula ad Amun.
- 11 Por. Clemens Alexandrinus, Quis dives salvetur 1; Ambrosius, De officiis II 4, 15; De Nabuthae 13, 55.
- 12 De Nabuthae 6, 28-29; 6, 30; 13, 55; Epistula 1, 58, 69; 1, 41, 13; 1, 63, 92; 1, 2, 26.
- 13 Cyprianus, De opere et eleemosynis 13, PL 4, 610, POK 19, 336; tenże, De lapsis 12, PL 4, 475, POK 19, 204-205; Ad Donatum 12, POK 4, 217, POK 19, 94-95; por. Ambrosius, De Nabuthae 2, 5; 4, 17; 6, 28; 12, 51-52; Cicero, De officiis I, 24; I, 25; II 77; De republica 6, 14.